

การติดตามและการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครสวรรค์ตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มที่ 3
**Monitoring and Evaluating the Results of Local Development at the
University Nakhon Sawan Rajabhat According to the
Mission of Higher Education Institutions, Group 3**

ชำนาญ ปานาวงษ์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
Chamnan Panawong
Naresuan University, Thailand
E-mail: chamnanp@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มที่ 3 2) ศึกษาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ที่เอื้อต่อการพัฒนาท้องถิ่น และ 3) ระบุแนวโน้มการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ตามผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นที่เน้นผลที่เกิดขึ้นกับประชาชน โดยการศึกษาจำนวน 2 ยุทธศาสตร์ คือ 1) การพัฒนาท้องถิ่น และ 4) การพัฒนาระบบบริหารจัดการของการดำเนินโครงการปีงบประมาณ 2565 ดำเนินการ 3 ระยะ คือระยะที่ 1 การติดตาม และประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ที่เอื้อต่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะที่ 3 การระบุแนวโน้มการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ตามผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นที่เน้นผลที่เกิดขึ้นกับประชาชน กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ อธิการบดี อาจารย์ที่เข้าร่วมและไม่ได้เข้าร่วมโครงการ นักศึกษา ผู้แทนส่วนราชการ ผู้นำท้องถิ่น ผู้แทนชุมชนและประชาชนในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ลงไปดำเนินการโครงการร่วมของมหาวิทยาลัย จำนวน 3 โครงการ และโครงการที่มหาวิทยาลัย ดำเนินตามบริบทของพื้นที่ จำนวน 2 โครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่ แนวทางการสัมภาษณ์ ประเด็นในการสนทนากลุ่มแบบสอบถามกระดาษ และแบบสอบถามออนไลน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบ ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดอุทัยธานี โดยกำหนดโครงการเพื่อรองรับยุทธศาสตร์ทั้งหมด 16 โครงการ โดยยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาท้องถิ่นได้แบ่งออกเป็น 4 ด้านย่อย ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ จำนวน 5 โครงการ ด้านสังคม 1 โครงการ ด้านการศึกษา 1 โครงการ ส่วนด้านสิ่งแวดล้อมไม่มีโครงการรองรับ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการ มีโครงการรองรับจำนวน 1 โครงการ แต่ละโครงการได้ดำเนินการบรรลุตามตัวชี้วัดที่กำหนดทั้งสิ้น 2) แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ที่เอื้อต่อการพัฒนาท้องถิ่น คือ การส่งเสริมให้มีความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้อง ควรจัดการงานให้เหมาะสมกับบุคลากรที่มีอยู่ หรืออาจเพิ่มบุคลากรเพื่อให้เหมาะสมกับภาระงาน ควรมีการลดขั้นตอนการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น 3) แนวโน้มการดำเนินของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์คือมุ่งเน้นทางด้านการศึกษาลำดับแรก รองลงมาคือด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ตามลำดับ

คำสำคัญ: การติดตาม; การประเมินผล; พันธกิจ

Abstract

Monitoring and evaluation of Nakhon Sawan Rajabhat University's local development per the mission of Third-group higher education institutions

The objectives of this research are as follows: 1) to monitor and evaluate the local development of Nakhon Sawan Rajabhat University following the mission of third group higher education institutions, 2) to study ways to improve and develop the management system of Nakhon Sawan Rajabhat University that is conducive to local development, and 3) to identify the operating trends of Nakhon Sawan Rajabhat University according to the local development performance that emphasizes the results for the people. The study was based on two strategies, namely: Strategy 1: Local Development and strategy 4: the Development of a management system for project implementation in the 2022 fiscal year scheduled to be implemented in 3 phases as follows: Phase 1: Monitoring and evaluation of local development of Nakhon Sawan Rajabhat University according to the mission of higher education institutions in the third Group 3 conducted following the Parallel – Database Design. Phase 2: Studying guidelines for improving and developing the management system of Nakhon Sawan Rajabhat University that facilitates local development. This phase was conducted following a Parallel-Database Design. Phase 3: Identifying the operational trends of Nakhon Sawan Rajabhat University based on local development performance that focuses on the impact on the people. The target group consisted of the governor of Nakhon Sawan province, the president of Nakhon Sawan Rajabhat University, participating and non-participating lecturers of Nakhon Sawan Rajabhat University, Nakhon Sawan Rajabhat University students, government representatives, local leaders, community representatives and people in the area of Nakhon Sawan Rajabhat University who participated in 3 joint projects of Nakhon Sawan Rajabhat University and two projects at Nakhon Sawan Rajabhat University conducted according to the

local context. Quantitative and qualitative data were collected using interviews, focus group discussions, and paper and online questionnaires. Data were analyzed using descriptive statistics, mean, and standard deviation and content analysis.

The results of the research found that 1) Nakhon Sawan Rajabhat University has implemented local development in its area of responsibility including Nakhon Sawan Province and Uthai Thani Province by specifying a total of 16 projects to support the strategy, with the local development strategy divided into 4 sub-aspects, namely the economic aspect with 5 projects, 1 project for the social aspect, 1 educational project with no environmental project. The management system development strategy has one project, with each project achieving its specified indicators 2) Guidelines for improving and developing the management system of Nakhon Sawan Rajabhat University that is conducive to local development is to encourage cooperation from external agencies to participate in policy formulation in all related and relevant areas. The workload should be distributed appropriately to the personnel available. Redundant procedures should be minimized to speed up operations. 3) The operating trend of Nakhon Sawan Rajabhat University is to focus on education first, followed by economic and social aspects respectively.

Keywords: Tracking; Evaluation; Mission

บทนำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศได้น้อมนำพระบรมราโชบายในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ์ มหิศรภูมิพลราชวรางกูร กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว สู่การปฏิบัติ โดยการดำเนินงานโครงการสำคัญตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) และในสถานการณ์ที่ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรวดเร็ว สถาบันอุดมศึกษาต้องมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้รองรับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ที่เน้นระบบการศึกษาที่ตอบสนอง และก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) และสถาบันอุดมศึกษาต้องมีส่วนสำคัญในการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นถือว่าเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนและการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทย ซึ่งการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จ ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ การมีข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นและตัวอย่างที่ดีสำหรับเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทาง การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง (ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2559)

ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนาครู ยุทธศาสตร์ที่ 3 การยกระดับคุณภาพการศึกษา และยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบบริหารจัดการ โดยยุทธศาสตร์สำคัญที่เน้นผลที่เกิดกับประชาชนคือยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น โดยกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาไว้ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการศึกษาโดยมีตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ทั้งสิ้น 13 ตัวชี้วัด ซึ่งเป็นตัวชี้วัดเชิงปริมาณ เช่น การนับจำนวนหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการ การนับจำนวนโครงการ การนับจำนวนผลสำเร็จในด้านต่าง ๆ และดำเนินการถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์นี้ให้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่งทั่วประเทศ (ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2561)

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติและมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่ง จึงได้ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) รวมถึงการพัฒนาข้อริเริ่มสำคัญของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อรวมพลังกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในการตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ สร้างผลกระทบเชิงประจักษ์ในการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นที่มีอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคของประเทศ โดยคาดหวังว่าภายในระยะเวลา 5 ปี ของการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการดังกล่าวนี้จะทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยที่มีความเป็นเลิศในอีกประเภทหนึ่ง และตามประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาสังกัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาประจำปีงบประมาณ 2565 ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนมากสังกัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มที่ 3 กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น ซึ่งมีการกำหนดตัวชี้วัดไว้ 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ ร้อยละการดำเนินงานในพื้นที่หรือภูมิภาคของบัณฑิต ความสอดคล้องของหลักสูตร การมีส่วนร่วมของสังคมและชุมชน และการบูรณาการงบประมาณจากภาครัฐและเอกชนในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาชุมชน และสังคมในพื้นที่ ที่แสดงถึงความก้าวหน้าของการดำเนินงานที่ได้กำหนดไว้ (ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2561)

ปีงบประมาณ 2562 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้มีการดำเนินโครงการเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ดังกล่าว โดยการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น” ซึ่งทำให้มีข้อมูลตัวชี้วัดศักยภาพของมหาวิทยาลัยตามภารกิจและยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 38 ตัวชี้วัด ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา ศักยภาพของสถาบันให้ตรงจุดและสอดคล้องกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นให้มากขึ้น และปีงบประมาณ 2564 ได้มีการศึกษาวิจัย เรื่อง “การพัฒนากรอบแนวทางในการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เน้นผลที่เกิดกับประชาชน” ได้แนวทางการกำกับ ติดตาม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา จำนวน 19 ตัวบ่งชี้ นอกจากนี้ ที่ผ่านมามีการกำหนดโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน

เพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่งได้ใช้เป็นแนวทางดำเนินการสำหรับการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งการปฏิบัติมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง จึงจำเป็นต้องนำผลการวิจัยที่ผ่านมานำไปใช้กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อพัฒนาท้องถิ่นทั้ง 38 แห่งให้เป็นรูปธรรม เพราะที่ผ่านมาเป็นการศึกษาข้อมูลของมหาวิทยาลัยราชภัฏบางส่วนเท่านั้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565)

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์เป็น 1 ใน 38 มหาวิทยาลัยราชภัฏเหล่านั้น ซึ่งมีการบริหารจัดการในรูปแบบของตนเอง มีการปรับโครงการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามบริบทของพื้นที่ที่ดูแลและรับผิดชอบ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ตามการดำเนินงานปีงบประมาณ 2565 ที่ยังไม่ได้มีการติดตามและประเมินผล เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีการรายงานตามผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกปีงบประมาณ แต่ยังคงขาดหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นกับประชาชนในท้องถิ่น แสดงถึงผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จและยั่งยืน ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในระดับ ทั้งภาครัฐและเอกชน

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์มีการดำเนินงานตามแนวทางที่กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น ก็ยังคงพบปัญหาการพัฒนาท้องถิ่นที่ไม่ตรงตามความต้องการของประชาชน เนื่องจากการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้ไปสู่เป้าหมาย ไม่ใช่เพียงแค่พัฒนาศักยภาพของมหาวิทยาลัยให้ได้ครบตามตัวชี้วัดที่ศึกษามาข้างต้น แต่ต้องมีการขับเคลื่อนและดำเนินการพร้อมกันไปในทุกภาคส่วน ทั้งภาคีเครือข่าย และภาคประชาชน โดยร่วมกันแสดงความคิดเห็นและวางแนวทางการกำกับติดตามไปจนถึงการประเมินผล เพื่อให้การดำเนินประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีความหลากหลายมิติเช่น การเกิดการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ความขัดแย้งทางการเมือง ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล และแนวโน้มการลดลงของประชากร เป็นต้น ทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์แห่งต้องปรับวิธีการดำเนินงานให้สามารถเข้าถึงท้องถิ่นเป้าหมายได้ เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาท้องถิ่นแนวทางที่มหาวิทยาลัยราชภัฏจะปรับปรุงและพัฒนากระบวนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เอื้อต่อการพัฒนาท้องถิ่น และนำข้อมูลมาจัดกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏตามผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นที่เน้นผลที่เกิดขึ้นกับประชาชน ข้อมูลที่ค้นพบจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ต่อไป เพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์สามารถทำงานเชิงรุกโดยการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ครอบคลุมประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะกับประชาชนในพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์รับผิดชอบให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ความสำคัญของการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์เป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งทำให้ทราบและกำหนดทิศทางการพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรม และเกิดขึ้นได้อย่างความชัดเจน ผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงจุดแข็ง (strengths) จุดอ่อน (weaknesses) โอกาส (opportunities) ปัญหาหรืออุปสรรค (threats) ของแผนพัฒนา โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งอาจเกิดจากระบบการบริหารขององค์กร บุคลากร สภาพพื้นที่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแผนงานให้เกิดความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในสังคมภายใต้ความต้องการและความพึงพอใจของประชาชน และนำไปสู่การวางแผนการปรับปรุงและพัฒนาระบบการดำเนินงานในปีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อติดตาม และประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มที่ 3
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ที่เอื้อต่อการพัฒนาท้องถิ่น
- 3) เพื่อกำหนดแนวโน้มการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ตามผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นที่เน้นผลที่เกิดขึ้นกับประชาชน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การติดตามและการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มที่ 3 เป็นวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) เป็นการออกแบบคู่ขนาน (Parallel – Database Design) (Edmonds, W. A., & Kennedy, T. D., 2017, p 182-184) โดยสามารถแบ่งการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์เป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การติดตาม และประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มที่ 3 เป็นการวิจัยแบบคู่ขนาน (Parallel – Database Design)

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เอื้อต่อการพัฒนาท้องถิ่น เป็นการวิจัยแบบคู่ขนาน (Parallel – Database Design)

ระยะที่ 3 การจัดกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏตามผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นที่เน้นผลที่เกิดขึ้นกับประชาชน เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาทฤษฎี (Theory – Development Design)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

สิ่งที่มุ่งประเมินในครั้งนี้เป็นโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ประจำปี 2565 ทั้ง 2 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น จำแนกเป็นด้านเศรษฐกิจ จำนวน 5 โครงการ ด้านสังคม จำนวน 1 โครงการ ด้านการศึกษา จำนวน 1 โครงการ และยุทธศาสตร์พัฒนาระบบการบริหารจัดการ จำนวน 1 โครงการ โดยในการประเมินครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกโครงการร่วมจำนวน 3 โครงการ และโครงการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏดำเนินงานตามบริบทของพื้นที่ จำนวน 2 โครงการ

ทำการเก็บข้อมูลกับแหล่งข้อมูลหลักโดยใช้การสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถาม ดังนี้
ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับกลุ่ม

1. ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ได้แก่ อธิการบดี รองอธิการบดี หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 3 คน
ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้แทน จำนวน 1 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบมีเกณฑ์ (Criterion Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์คือผู้ที่ตอบแบบสอบถามต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ กับกลุ่ม

1. ผู้แทนส่วนราชการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 2 คน
2. ผู้แทนภาคเอกชน จำนวน 2 คน
3. ผู้นำส่วนท้องถิ่นมหาวิทยาลัย จำนวน 5 คน
4. อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 5 คน
5. อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 4 คน
6. นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 7 คน
7. ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 25 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง

1.1 ประเด็นในการสัมภาษณ์ ได้แก่ กลไกการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค ผลลัพธ์ และผลกระทบจากการดำเนินงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มที่ 3 ภายใต้ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ที่เน้นผลที่เกิดกับประชาชนตามยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น และยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบบริหารจัดการ โดยครอบคลุมด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการศึกษา

1.2 ประเด็นการสนทนากลุ่ม ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับโครงการ กลไกการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา และด้านสิ่งแวดล้อม จากการดำเนินงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏภายใต้ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ที่เน้นผลที่เกิดกับประชาชน

1.3 แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ
2. ตอนที่ 2 กลไกในการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
3. ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ
4. ตอนที่ 4 ผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบจากการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

โดยเครื่องมือดังกล่าวข้างต้นได้มีการหาคุณภาพด้านความตรง ด้วยวิธีการให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความตรง (IOC) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8 – 1.00 และหาคุณภาพด้านความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในโดยทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยได้แบ่งทีมวิจัยออกเป็น 5 ทีมย่อย โดยมีการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจร่วมกันจำแนกเป็น

- ทีมที่ 1 สัมภาษณ์อธิการและรองอธิการ
- ทีมที่ 2 สันทนากลุ่มอาจารย์ผู้ดำเนินและไม่ได้ดำเนินโครงการ
- ทีมที่ 3 สัมภาษณ์ผู้ว่าราชการจังหวัด
- ทีมที่ 4 สันทนากลุ่มนิสิตที่เข้าร่วมและไม่ได้เข้าร่วมโครงการ
- ทีมที่ 5 สัมภาษณ์และลงพื้นที่ตลอดจนใช้แบบสอบถามกับผู้แทนชุมชนและชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ

2. จัดประชุมเพื่อพิจารณาร่างรายงานฉบับสมบูรณ์เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมาย ภายหลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์และเขียนรายงานผลการวิจัยแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร โดยทำการจำแนกข้อมูลจัดหมวดหมู่ข้อมูลออกเป็นประเด็น
 2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกการสัมภาษณ์แล้วนำข้อมูลมาเรียบเรียงสังเคราะห์ให้สอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการนำเสนอ
 3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 103)
 - 1.00 – 1.50 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นประเด็นนั้นในระดับน้อยที่สุด
 - 1.51 – 2.50 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นประเด็นนั้นในระดับน้อย
 - 2.51 – 3.50 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นประเด็นนั้นในระดับปานกลาง
 - 3.51 – 4.50 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นประเด็นนั้นในระดับมาก
 - 4.51 – 5.50 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นประเด็นนั้นในระดับมากที่สุด
- สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

- 1) ผลการติดตาม และประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มที่ 3

จากการติดตามผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ตามยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น ที่มีผลกระทบต่อประชาชนในปีงบประมาณ 2565 และยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบบริหารจัดการ ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่นนั้น มีโครงการทั้งสิ้น 7 โครงการ และการพัฒนาระบบบริหารจัดการ มีโครงการทั้งสิ้น 1 โครงการ ซึ่งได้ดำเนินการติดตามประเมินผลโครงการทั้งสิ้น 5 โครงการย่อย แบ่งประเด็นการติดตามและประเมินผลออกเป็นทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ข้อมูลเชิงปริมาณนั้นประกอบด้วยแบบสอบถามกลุ่มอาจารย์และกลุ่มประชาชน และข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นเป็นการสัมภาษณ์ผู้นำระดับจังหวัด ผู้บริหารมหาวิทยาลัย คณาจารย์ นักศึกษา และกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยราชภัฏดำเนินการในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับนโยบายและโครงสร้างระดับมหาวิทยาลัยที่มีต่อการบริหารจัดการ

ด้าน	กลไกกระบวนการบริหารจัดการโครงการ/กิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ที่เน้นผลที่เกิดกับประชาชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านกลยุทธ์	4.55	0.54	มากที่สุด
2	ด้านโครงสร้าง	4.70	0.52	มากที่สุด
3	ด้านระบบปฏิบัติงาน	4.54	0.61	มากที่สุด
4	ด้านกระบวนการและรูปแบบการบริหารจัดการ	4.50	0.56	มาก

จากตารางพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงสร้างระดับมหาวิทยาลัยที่มีต่อการบริหารจัดการในด้านกลยุทธ์ โครงสร้างและระบบปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านกระบวนการและรูปแบบการบริหารจัดการนั้นอยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาด้านการดำเนินงาน

1. ด้านนโยบาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์มีแนวทางการบริหารจัดการโครงการโดยมีรูปแบบที่ชัดเจนโดยเริ่มจากการรับกรอบทิศทางและนโยบายจากทปอ.มหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งอธิการบดีจะมอบกรอบนโยบายตามยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น 20 ปีและกรอบการพัฒนาจังหวัด และแผนงานที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ที่รับผิดชอบงานในช่วงนี้คือรองอธิการบดีที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มาสร้างความเข้าใจร่วมกันกับหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ กองนโยบายและแผน และนำเข้าหารือกับคณะกรรมการวิทยาลัย จากนั้นจึงนำเข้าสู่คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วจึงนำลงสู่คณะและสำนักหรือสถาบันต่าง ๆ เพื่อจัดทำโครงการรองรับโดยจัดสรรให้สอดคล้องกับความถนัดและเชี่ยวชาญของแต่ละคณะวิชา

จากข้อค้นพบนี้ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์มีการใช้กรอบการพัฒนาจังหวัดมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายร่วมด้วย ซึ่งจะทำให้ทั้งมหาวิทยาลัยและจังหวัดมีแนวทางการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน หากแต่ยังคงเป็นการกำหนดนโยบายในลักษณะแนวตั้ง คือการสั่งการจากระดับผู้บริหารสูงสุดของมหาวิทยาลัยมาสู่ผู้ปฏิบัติในระดับสาขาวิชา

การดำเนินการดังกล่าวนี้จะทำให้เห็นภาพการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนจากบนลงสู่ล่าง แต่ในขณะที่ผู้ปฏิบัติอาจไม่เข้าใจและไม่ได้ให้ข้อเสนอแนะในฐานะผู้ปฏิบัติหรือผู้ดำเนินโครงการซึ่งอาจมีประเด็นบางอย่างที่สามารถส่งเสริมให้โครงการดำเนินไปได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

2. ด้านโครงสร้าง

มีการดำเนินการจากระดับบนลงล่าง ในส่วนของการกำหนดโครงสร้างก็เช่นเดียวกัน มีการกำหนดโครงสร้างการทำงานโดยมี CEO ในระดับคณะ/สำนัก จะทำการประสานงานทำงานร่วมกันกับหน่วยงาน/สำนักตามแต่ละสาขาวิชาต่าง ๆ ที่สอดคล้องต่อประเด็นหรือกิจกรรมโครงการนั้น และจะมีหน่วยงานสนับสนุนในการดำเนินการ ได้แก่ ด้านธุรการ การเงินการบัญชี พัสดุ และหากมีความต้องการองค์ความรู้ด้านอื่นก็สามารถประสานบูรณาการกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยเพื่อให้การดำเนินโครงการเสร็จสิ้นบรรลุตามเป้าหมายได้ ในส่วนของโครงสร้างด้านการดูแลติดตามโครงการนั้น มหาวิทยาลัยจะกำหนดการรายงานในรอบ 6 เดือน เพื่อติดตามสอบถามปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ โดยมีการรายงานต่อคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย

3. ด้านการดำเนินงาน

มหาวิทยาลัยจะมีการจัดสรรโครงการต่าง ๆ ตามประเด็นงานของแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบ คณะจะเป็นผู้ออกแบบการดำเนินโครงการและดำเนินการตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ และหากมีการเปลี่ยนผู้บริหารคณะจะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมตามนโยบายของผู้บริหารชุดใหม่ซึ่งทั้งนี้จะต้องให้สอดคล้องกับ KPI ที่กำหนดไว้ ในบางโครงการที่ดำเนินการแล้วแต่อาจไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ ทางคณะจะต้องหาแนวทางในการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้ได้มากที่สุด และมีการตรวจสอบการดำเนินงานทุก 6 เดือน โดยมีการรายงานผลต่อที่ประชุมผู้บริหารมหาวิทยาลัย

4. ด้านทัศนคติของประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการ

- โดยส่วนใหญ่แล้วชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการจะมีทัศนคติที่ดีต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งนี้เพราะทางมหาวิทยาลัยราชภัฏได้นำองค์ความรู้และวัตถุดิบต่าง ๆ เข้ามาให้แก่ชาวบ้านในชุมชน เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับการทำปุ๋ยเกษตร การทำอาชีพที่เกี่ยวกับผักตบชวา

- ในบางโครงการที่มีการดำเนินโครงการในลักษณะเข้ามาดำเนินการจนเสร็จสิ้นโครงการตามระยะเวลาแล้ว ทางผู้ดำเนินโครงการไม่ได้เข้ามาติดตามต่อทำให้ประชาชนอาจคิดว่าพอมีงบก็มาดำเนินกิจกรรม เมื่อหมดงบแล้วก็จากหายไป ซึ่งหากเป็นลักษณะนี้จะทำให้ประชาชนเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อมหาวิทยาลัย จากโครงการที่ดำเนินการจะพบว่าทุกโครงการมีผลการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ หากแต่บางโครงการไม่มีการต่อยอดของโครงการ เช่น การผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ แล้วแต่ไม่รู้ว่าจะนำไปจำหน่ายที่ไหน ซึ่งทางมหาวิทยาลัยจะต้องให้ความช่วยเหลือในเรื่องนี้

- บางโครงการมีลักษณะของการต่อยอดผลิตภัณฑ์เดิมที่ทางชุมชนมีอยู่แล้ว หากแต่เป็นการดำเนินการที่เป็นไปตามวิถีของชาวบ้าน เมื่อทางมหาวิทยาลัยราชภัฏเข้าไปให้ความรู้ ข้อเสนอแนะก็ทำให้ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ เกิดการผลิตที่เป็นระบบขึ้น เช่น การปลูกพืชผักตามธรรมชาติ ซึ่งในเบื้องต้นชาวบ้านได้มีการปลูกกันไว้อยู่แล้ว เมื่อทางมหาวิทยาลัยราชภัฏเข้าไปให้ความรู้และวัสดุต่าง ๆ ก็ทำให้ชาวบ้านได้มีผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำออกจำหน่ายได้

5. ผลการสัมภาษณ์จากผู้ว่าราชการจังหวัด

ในด้านการประสานงานติดต่อกันนั้นระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกับจังหวัดค่อนข้างใกล้ชิด ซึ่งการจะได้พบเจอกันนั้นก็เพียงแค่มีการประชุมที่เป็นทางการเท่านั้น ซึ่งจะทำให้เป็นความสัมพันธ์ในลักษณะหลวม ๆ ไม่ผูกพันกัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการประชุมที่มีความหลากหลายนั้นทางมหาวิทยาลัยราชภัฏก็จะส่งผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านนั้น ๆ ไปจึงทำให้มีการเปลี่ยนคนไปร่วมประชุมกับจังหวัดแบบไม่ซ้ำหน้า จึงทำให้ไม่เกิดความผูกพันกันในระดับสถาบัน

- เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นหน่วยงานที่ใหญ่ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อาจต้องใช้แรงขับเคลื่อนมาก แต่กระนั้นก็ดีทางมหาวิทยาลัยก็ได้ให้ทางจังหวัดเข้าไปมีส่วนร่วมในระดับโครงสร้างองค์ หากจะมีก็เพียงเป็นการให้ข้อเสนอแนะในบางเรื่องบางเวลาเท่านั้น

- มหาวิทยาลัยราชภัฏมืองค์ความรู้อยู่มากแต่ก็ไม่ได้รับการถ่ายทอดลงสู่ชุมชน ซึ่งทางจังหวัดต้องการให้มหาวิทยาลัยได้นำผลงานทางวิชาการหรือผลงานวิจัยมาขับเคลื่อนตามนโยบายของจังหวัดอย่างจริงจังและยั่งยืน เพื่อให้สอดคล้องกับเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่นต่อไป

2) ผลการศึกษาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ที่เอื้อต่อการพัฒนาท้องถิ่น

จากการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากข้อเสนอแนะของกลุ่มเป้าหมาย ทำให้ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ที่เอื้อต่อการพัฒนาท้องถิ่นได้ดังนี้

1.1 มหาวิทยาลัยควรมีการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการที่ชัดเจนโดยเริ่มจากการกำหนดกรอบนโยบายซึ่งทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ตั้งแต่หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย และหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและทุกภาคส่วนจะได้มีทิศทางการดำเนินงานเป็นไปในสู่เดียวกัน

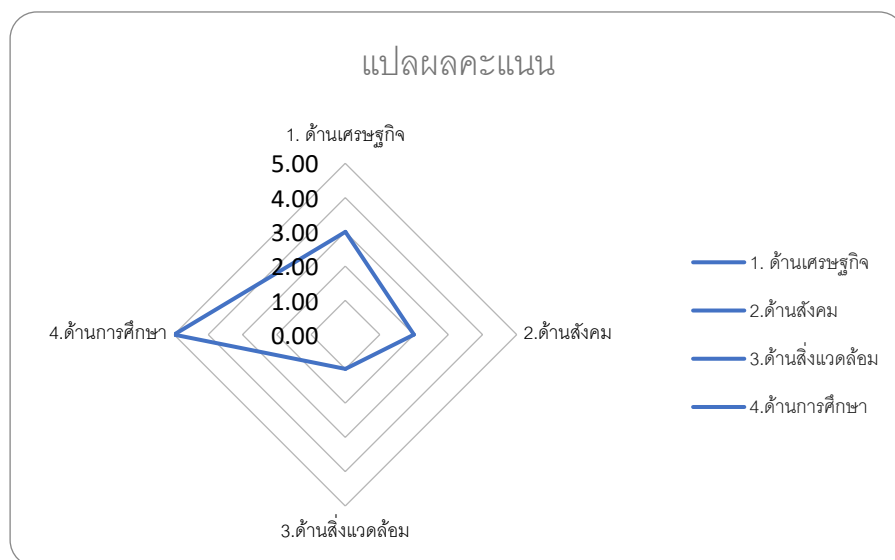
1.2 มหาวิทยาลัยควรมีการกำกับติดตามภาระงานของบุคลากรให้มีปริมาณที่พอเหมาะกับทุกคน

1.3 มหาวิทยาลัยควรมีการเปิดโอกาสให้กับชุมชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอสิ่งที่ต้องการ เพื่อเป็นการร่วมพัฒนาที่ตรงกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

1.4 ในการดำเนินโครงการต่าง ๆ นั้นควรมีการติดตามอย่างต่อเนื่องแม้ว่าโครงการเหล่านั้นได้สิ้นสุดไปแล้ว เพื่อให้ชุมชนเกิดความผูกพันกับมหาวิทยาลัยต่อไป

1.5 มหาวิทยาลัยควรมีการสร้างฐานข้อมูลงานวิจัยเพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้ในที่อื่น ๆ ที่มีบริบทเช่นเดียวกันกับสถานที่ดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

3) ผลการระบุแนวโน้มการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ตามผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นที่เน้นผลที่เกิดขึ้นกับประชาชน โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีคะแนนรวมคิดเป็นร้อยละ 75.40 ซึ่งมีผลการปฏิบัติในระดับดี

ภาพที่ 1 แสดงผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ฯ ในปีงบประมาณ 2565

จากแผนภาพอธิบายได้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์มีการดำเนินงาน 3 ด้านจาก 4 ด้าน โดยด้านที่มีผลการดำเนินงานจากโครงการหรือกิจกรรมตามยุทธศาสตร์ฯ ในปีงบประมาณ 2565 มากที่สุด ได้แก่ ด้านการศึกษา รองลงมาคือโครงการทางด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ส่วนด้านสิ่งแวดล้อมนั้นไม่มีโครงการรองรับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการติดตามและการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษากลุ่มที่ 3 พบประเด็นที่น่าสนใจซึ่งได้นำมาอภิปรายดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์มีกลไกและกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยผลการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุดแทบทุกด้าน และผลจากการใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า ในด้านนโยบายนั้นทางมหาวิทยาลัยราชภัฏมีการกำหนดนโยบายในการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีคณะทำงานที่แบ่งกลุ่มหรือฝ่ายการดำเนินงานอย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินการบริหารงานใด ๆ ก็ตามจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดแนวนโยบายในการดำเนินงาน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการมีรูปแบบที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติหม่มากดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน ไม่เกิดความสับสนในการดำเนินงาน ซึ่งการดำเนินนโยบายนี้จะมีการถอดมาจากยุทธศาสตร์ของส่วนกลางเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งประเทศ สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวว่า การบริหารแผนยุทธศาสตร์ต้องอาศัย กระบวนการคิด การวางแผน การจัดองค์กร การบริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวก การบังคับ การรายงาน การงบประมาณ การประสานงานการควบคุมงาน การตัดสินใจ และนโยบาย โดยที่ทิศทางหรือแนวทางปฏิบัติตามพันธกิจและภารกิจ (Mission) ให้สัมฤทธิ์ผลตามวิสัยทัศน์ (Vision) และเป้าประสงค์ขององค์การ (Corporate Goal) แผนยุทธศาสตร์ที่ดีนั้นจะต้องถูกกำหนดขึ้นตามวิสัยทัศน์ขององค์การ อันเป็นผลผลิตทางความคิดร่วมกันของสมาชิกในองค์การที่ได้ทำงานร่วมกันหรือจะทำงานร่วมกัน โดยวิสัยทัศน์นี้เป็นความเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นจุดหมายปลายทางที่องค์การประสงค์จะไปให้ถึง และวิสัยทัศน์นี้มีการแปลงออกมาเป็นวัตถุประสงค์ (Objective) ที่เป็นรูปธรรมและสามารถวัดได้ (พัฒนา แสงมณีโคตร, 2561)

2. ในประเด็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยที่เอื้อต่อการพัฒนาท้องถิ่นนั้น พบว่าควรมีการกำหนดแนวทางในการบริหารงานที่ชัดเจน ควรมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และควรมีการสร้างฐานข้อมูลนั้นเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับการดำเนินการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) Deming (2004) กล่าวคือ การที่จะดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพนั้น จะประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) คือการกำหนดสาเหตุของปัญหา จากนั้นจึงวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือทดสอบเพื่อการปรับปรุงให้ดีขึ้น การปฏิบัติตามแผน (Do) คือการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ตรวจสอบ (Check) การตรวจสอบเพื่อให้ทราบว่าผลงานบรรลุตามแผนหรือหากมีสิ่งใดที่ทำผิดพลาดหรือได้เรียนรู้อะไรมาบ้างแล้ว การปรับปรุง (Act) คือการดำเนินการปรับปรุงผลการดำเนินงานหรือนำไปไว้ในกิจกรรมใหม่ต่อไป

3. จากผลการวิจัยพบว่ามหาวิทยาลัยมีการดำเนินงานด้านการศึกษาเป็นหลัก รองลงมาคือด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์เป็นสถาบันอุดมศึกษาซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นสำคัญตามพันธกิจที่กำหนดไว้ในด้านที่ 1 คือ ผลิตบัณฑิต และพัฒนากำลังคน ให้มีสมรรถนะ และศักยภาพสูง เพื่อรองรับการทำงานในอนาคต (Future of work) และการพัฒนาชุมชนเชิงพื้นที่ ในขณะที่ด้านสิ่งแวดล้อมนั้นมีผลการดำเนินการน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ได้มีการจัดทำโครงการตามประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นทั้ง 4 ด้าน โดยเป็นด้านเศรษฐกิจ 5 โครงการ ด้านสังคม 1 โครงการ ด้านการศึกษา 1 โครงการ ส่วนด้านสิ่งแวดล้อมนั้นไม่มีการดำเนินโครงการ (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2565) ทำให้ผลการวิเคราะห์ออกมา น้อยที่สุด ซึ่งแท้จริงแล้วจากผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการทั้ง 3 ด้านข้างต้น ก็มีการดำเนินการที่ส่งผลต่อด้านสิ่งแวดล้อม เช่นโครงการสร้างอัตลักษณ์บัณฑิตวิศวกรสังคมคนของพระราชอาชาของแผ่นดิน ซึ่งมีผลลัพธ์ของโครงการคือในภาพรวมมีระดับผลผลิตที่เกิดขึ้นอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษามีทักษะวิศวกรสังคมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและการทำงานในอนาคตได้มีระดับผลผลิตที่เกิดขึ้นอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 รองลงมา คือ ชุมชนท้องถิ่นที่ร่วมทำโครงการได้รับประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม มีระดับผลผลิตที่เกิดขึ้นอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และเกิดพื้นที่ชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างมืออาชีพ (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2565)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่ากำหนดยุทธศาสตร์ยังไม่มีความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นควรให้มีการดำเนินการกำหนดยุทธศาสตร์ในระดับมหาวิทยาลัยโดยให้มีความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกทั้งระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าเครือข่ายที่มหาวิทยาลัยราชภัฏได้ดำเนินการไว้แล้ว แต่ในระยะยาวนั้นพบว่าเครือข่ายที่มีนั้นไม่ต่อเนื่อง ดังนั้นจึงควรมีการเก็บและรักษาเครือข่ายที่มีอยู่เดิมนั้นและเปิดการค้นหาคือเครือข่ายใหม่ ๆ ต่อไป

1.3 จากผลการวิจัยพบว่าในบางโครงการมีการพัฒนาในพื้นที่เดียวกันจากหลายหน่วยงาน ดังนั้นในการที่จะดำเนินการพัฒนาพื้นที่ใด ๆ จำเป็นต้องมีการสำรวจว่าในพื้นที่นั้น ๆ มีหน่วยงานใดดำเนินการอยู่หรือไม่ ซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานหรือการถ่วงโครงการเพื่อไปพัฒนาพื้นที่อื่นที่มีความจำเป็นยิ่งกว่า

1.4 จากผลการวิจัยพบว่า มีบุคลากรบางส่วนที่มีภาระงานไม่เหมาะสม ดังนั้นควรมีการสำรวจภาระงานของบุคลากรเพื่อให้เกิดการกระจายภาระงานที่ใกล้เคียงกันจะทำให้การบริการแก่อาจารย์ผู้ดำเนินโครงการเป็นไปอย่างคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

1.5 จากผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์มีโครงการหรือกิจกรรมไม่ครอบคลุมประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งขาดในด้านสิ่งแวดล้อมนั้น ดังนั้นในการดำเนินการกำหนดยุทธศาสตร์ครั้งต่อไปควรมีโครงการหรือกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ตรงกับยุทธศาสตร์ที่ 1 ทุกด้าน

1.6 จากผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยควรมีการสร้างฐานข้อมูลงานวิจัยเพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้ในที่อื่น ๆ ที่มีบริบทเช่นเดียวกัน ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรมีการสร้างฐานข้อมูลงานวิจัยหรืออาจสรุปเป็นรูปแบบ (Model) เพื่อนำเสนอต่อสาธารณะ เพื่อให้เกิดการต่อยอดหรือนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

1.7 จากผลการวิจัยพบว่าโครงการที่ทางมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการนั้นยังมีการกระจายไปในทุกพื้นที่อย่างไม่ครบถ้วน ดังนั้นหากมีการดำเนินโครงการต่าง ๆ ทางมหาวิทยาลัยควรจะต้องคำนึงถึงพื้นที่ที่จัดโครงการเพื่อให้เกิดความเสมอภาคในการรับบริการจากมหาวิทยาลัย

1.8 ในปีที่ผ่านมาได้มีการนำสถานการณ์โควิด - 19 เข้ามาเป็นตัวแปรในการดำเนินโครงการ ณ ปัจจุบันสถานการณ์ดังกล่าวได้ทุเลาเบาบางลงแล้ว ดังนั้น การดำเนินจัดทำโครงการต่าง ๆ สามารถที่จะลงถึงตัวประชาชนได้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการดำเนินงานในครั้งนี้มีข้อจำกัดด้านบุคลากร เวลา และงบประมาณ จึงจำเป็นที่จะต้องสรุปโครงการบางโครงการมาเป็นตัวแทนของโครงการทั้งหมด ซึ่งอาจขาดรายละเอียดของข้อมูลในบางโครงการ ดังนั้นหากมีการวิจัยครั้งต่อไปจะต้องดำเนินการประเมินในทุกโครงการเพื่อให้เห็นรายละเอียดในทุก ๆ โครงการ

2.2 ในการดำเนินการประเมินโครงการในครั้งนี้เป็นการประเมินในภาพรวมของการดำเนินโครงการทั้งหมดตั้งแต่ก่อนเริ่มโครงการ ระหว่างดำเนินโครงการและหลังเสร็จสิ้นโครงการ หากแต่ผู้วิจัยดำเนินการประเมินในช่วงระยะเวลาตอนท้ายสุดของโครงการ ซึ่งผู้ตอบคำถามทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอาจลืมเรื่องราวต่าง ๆ หรือเปลี่ยนผู้รับผิดชอบไปแล้ว ดังนั้นหากจะมีการวิจัยในลักษณะนี้ต่อไปในครั้งหน้าควรมีการประเมินติดตามเป็นระยะ ๆ ตั้งแต่ก่อนเริ่มโครงการ ระหว่างดำเนินโครงการและหลังเสร็จสิ้นโครงการเพื่อให้ได้ผลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการประเมินครั้งนี้พบว่าตัวชี้วัดของการดำเนินโครงการนั้นค่อนข้างมีจำนวนมาก ดังนั้นจึงควรมีการลดหรือบูรณาการตัวชี้วัดเข้าด้วยกัน เพื่อให้สามารถตอบตัวชี้วัดหลาย ๆ ตัวด้วยกิจกรรมที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง

- ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ. (2561). ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) (ฉบับปรับปรุง 11 ตุลาคม 2561)
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ระยะที่ 2 (ปี พ.ศ. 2566 - 2570) ฉบับทบทวน ปี พ.ศ. 2565 กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2567. แหล่งที่มา: <https://www.nsrui.ac.th/th/vision>
- พัฒนา แสงมณีโคตร. (2561). หลักการของการบริหารงานตามแผนยุทธศาสตร์ยุคใหม่. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2567. แหล่งที่มา: <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/download/240292/163743/823933>
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. (2565). รายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เสนอ สภามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ครั้งที่ 11/2565 ในวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *รายงานวิจัย แนวทางการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น* (ฉบับสรุป). กรุงเทพมหานคร
- Deming in Mycoted. (2004). Plan Do Check Act (PDCA). Online. Available <http://www.mycoted.com/creativity/techniques/pdca.php>
- Edmonds, W. A., & Kennedy, T. D. (2017). *An Applied Reference Guide to Research Designs : Quantitative, Qualitative, and Mixed Methods* (2nd ed.). California: SAGE.